

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
КАФЕДРА ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА ТЕХНОГЕННО-ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Навчальна дисципліна «Методологія та організація наукових досліджень»

Модуль 1. Теоретико-методологічні основи наукових досліджень

Семінар № 1, тема 1
Наука як сфера людської діяльності

План:

1. Наука як складний соціальний феномен.
2. Принципи і функції науки та наукової діяльності.
3. Сутність та ознаки сучасних підходів до класифікації наук.

Виховна мета:

Продовжувати формувати у майбутніх фахівців відчуття поваги до наукової діяльності та відповідальності за особисту участь у науково-дослідній роботі; виховання шанобливого ставлення до комплексу навчальних дисциплін, що входять до спеціалізації «Охорона праці», та до навчальної дисципліни «Методологія та організації наукових досліджень» (далі – МОНД).

Навчальна мета:

Поглибити знання та закріпити знання студентів щодо сутності наукових досліджень та основ організації наукової праці.

Охарактеризувати принципи і функції наукової діяльності

Формувати вміння та навички науково-дослідної діяльності.

Навчально-методичні вказівки:

Перевірка готовності студентів та курсантів до заняття.

Обґрунтування мети та завдань заняття.

Постановка та обговорення проблемних питань (аналіз поняття «наукоємне виробництво»; співвідношення понять «наука» і «освіта»).

Опрацювання основних питань:

- характеристика основних аспектів актуальності наукових досліджень, актуальності проведення наукових досліджень у ВНЗ;
- обговорення мети і завдань навчальної дисципліни «МОНД»;
- тлумачення основних підходів до визначення сутності поняття «наука»;
- систематизація принципів науки та наукових досліджень;
- складення та обговорення таблиці: «Функції науки та наукової діяльності»;
- тлумачення основних підходів до класифікації наук;
- складення та обговорення таблиці: «Сутність та ознаки сучасних підходів до класифікації наук»;
- з'ясування місця у даній класифікації наукових досліджень у сфері охорони праці.

Заслуховування та обговорення рефератів.

Формулювання висновків.

Надання завдань на самостійну підготовку.

(Запитання та завдання для обговорення: навести та обґрунтувати приклади застосування досягнень науки у сучасному виробництві; обґрунтувати необхідність проведення наукових досліджень у ВНЗ; охарактеризувати наукову складову магістерської дипломної роботи).

Тематика рефератів:

1. Проблеми наукових досліджень.
2. Перелік наукових спеціальностей.

Література:

1. **Білоусова Т.П.** Основи наукових досліджень : [навч. посіб. для вищ. навч. закл.] / Т. П. Білоусова, Ю. О. Маркітанов. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. держ. ун-т, 2004. – 119 с.
2. **Білуха М. Т.** Методологія наукових досліджень. Підручник / М. Т. Білуха. – К. : АБУ, 2002. – 480 с.
3. **Глейк Д.** Хаос. Создание новой науки : Джеймс Глейк ; [пер. с англ.]. – СПб. : Амфора, 2001. – 398 с.
4. **Голіков В.А.** Методологія наукових досліджень: навч. посіб. / В.А. Голіков, М.А. Кузьмініх, О.А. Онищенко. – Одеса : ОНМА, 2014. – 163 с.
5. **Кедров Б.М.** Классификация наук / Б.М. Кедров. – М. : Мысль, 1985. – 525 с.
6. **Крушельницька О. В.** Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. / О. В. Крушельницька – К. : Кондор, 2006. – 206 с.
7. **Кун Т.** Структура научных революций / Т. Кун ; общ. ред. и послесл. С.Р. Микулинского, Л.А. Марковой ; пер. с англ. И.З. Наметова. – 2-е изд. – М. : Прогресс, 1977. – 300 с. – (Логика и методология науки).
8. **Ткаченко О.К.** Методика наукових досліджень. Методичний посібник для студентів старших курсів спеціальності «фізика» / О.К. Ткаченко, В.Л. Рудніцький, А.В. Зіновчук. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. – 151 с.
9. Українська фундаментальна наука і європейські цінності / О. Габович, В. Кузнецов, Н. Семенова – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2015. – 208 с.

Тривалість: 80 хвилин.

Місце проведення: відповідно до розкладу занять.

Матеріальне забезпечення: методична розробка для проведення семінарського заняття, підготовлені студентами (слухачами, курсантами) реферати та повідомлення, література, мультимедійний проектор (за необхідності).

Обговорено на засіданні кафедри ОПтаТЕБ
« 25 » серпня 2016 р.
Протокол № 1

Професор кафедри ОПтаТЕБ
д.держ.упр., професор

Древаль Ю.Д.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
КАФЕДРА ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА ТЕХНОГЕННО-ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Навчальна дисципліна «Методологія та організація наукових досліджень»

Модуль 1. Теоретико-методологічні основи наукових досліджень

Семінар № 2, тема 2

Наукове пізнання і науково-дослідна діяльність

План:

1. Категорії науки та наукової діяльності
2. Структурування наукового дослідження

Виховна мета:

Продовжувати формувати у майбутніх фахівців відчуття поваги до наукової діяльності та відповідальності за особисту участь у науково-дослідній роботі; виховання шанобливого ставлення до навчальної дисципліни «Методологія та організації наукових досліджень».

Навчальна мета:

Поглибити та закріпити знання щодо сутності наукових досліджень та основ організації наукової праці.

Охарактеризувати понятійно-категоріальний апарат наукових досліджень.

Розпочати роботу над основними підходами до структурування наукових досліджень.

Навчально-методичні вказівки:

Перевірка готовності студентів та курсантів до заняття.

Обґрунтування мети та завдань заняття.

Постановка проблемних питань (феномен науки, наука і псевдонаука).

Опрацювання основних питань:

- порівняльний аналіз категорій «наукове пізнання» і «наукова діяльність»;
- характеристика основних підходів до тлумачення понять та категорій, тлумачення категорій «понятійно-категоріальний апарат»;
- обговорення основних понять та категорій, що застосовуються у наукових дослідженнях (наприкладі категорій «методологія» та «теорія»);
- вияснення суті наукової проблеми;
- наведення основних структурних частин структурування наукового дослідження;
- обговорення поняття «науковий результат», структурування наукового результату;
- проектування отриманого знання на науково-дослідну роботу студентів, виокремлення наукової складової в проведених дослідженнях з різнобічних аспектів охорони праці.

Заслуховування та обговорення рефератів.

Формулювання висновків.

Надання та роз'яснення завдань на самостійну підготовку.

(Запитання та завдання для обговорення: аналіз критеріїв науковості, тобто тих характеристик, які відрізняють науку від інших форм пізнання; надання додаткових аргументів на користь необхідності проведення наукової діяльності у ВНЗ, а також на користь науково-дослідної роботи студентів).

Тематика рефератів:

1. Наукова парадигма.
2. Форми наукового результату.

Література:

1. **Абрамов В.** Методологія системного підходу та наукових досліджень (дослідницькі та інноваційні процеси в державній службі) : навч.-метод, посіб. для самост. вивч. дисципліни / В. Абрамов, В. Арутюнов. – К. : КНЕУ, 2005. – 178 с.
2. **Білуха М. Т.** Методологія наукових досліджень. Підручник / М. Т. Білуха. – К. : АБУ, 2002. – 480 с.
3. **Вдовичин І.Я.** Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. / І.Я. Вдовичин. – Львів : Вид-во Львівськ. Комерц. Академії, 2014. – 248 с.
4. **Декарт Р.** Міркування про метод (щоб правильно спрямувати свій розум і відшукати істину в науках) / Р. Декарт // Психологія і суспільство. – 2015. – № 2. – С. 37–46.
5. **Клименюк О.В.** Методологія та методи наукового дослідження: навч. посіб. / О.В. Клименюк. – К. : Міленіум, 2005. – 186 с.
6. **Рузавин Г.И.** Методы научного исследования / Г.И. Рузавин. – М. : Мысль, 1975. – 237 с.
7. **Петровський П.М.** Методологія наукового дослідження в галузі державного управління: навч. посіб. / П.М. Петровський; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Львів. регіон. ін-т держ. упр. – Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2015. – 237 с.

Тривалість: 80 хвилин.

Місце проведення: відповідно до розкладу занять.

Матеріальне забезпечення: методична розробка для проведення семінарського заняття, підготовлені студентами (слухачами, курсантами) реферати та повідомлення, література, мультимедійний проєктор (за необхідності).

Обговорено на засіданні кафедри ОПтаТЕБ
« 25 » серпня 2016 р.
Протокол № 1

Професор кафедри ОПтаТЕБ
д.держ.упр., професор

Древаль Ю.Д.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
КАФЕДРА ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА ТЕХНОГЕННО-ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Навчальна дисципліна «Методологія та організація наукових досліджень»

Модуль 1. Теоретико-методологічні основи наукових досліджень

Семінар № 3, тема 3
Формування та розвиток наукових знань

План:

1. Розвиток науки та наукових досліджень.
2. Періодизація наукових досліджень.
3. Науко-технічний прогрес і науково-технічна революція.

Виховна мета:

Продовжувати формувати у майбутніх фахівців відчуття поваги до наукової діяльності та відповідальності за особисту участь у науково-дослідній роботі; виховання шанобливого ставлення до навчальної дисципліни «Методологія та організації наукових досліджень».

Навчальна мета:

Охарактеризувати основні етапи становлення та розвитку наукових досліджень, надати змістовні оцінки кожному з визначених етапів.

Проаналізувати та охарактеризувати сутність науково-технічного прогресу та науково-технічної революції.

Продовжити формувати вміння та навички науково-дослідної діяльності.

Навчально-методичні вказівки:

Перевірка готовності студентів та курсантів до заняття.

Обґрунтування мети та завдань заняття.

Постановка проблемного питання: зв'язок наукового прогресу та загального розвитку суспільних відносин.

Опрацювання основних питань:

- обґрунтування причин та передумов розвитку наукових досліджень;
- складення таблиці: «Розвиток науки та наукових досліджень», характеристика одного з етапів розвитку науки;
- закріплення вже отриманих знань щодо сутності науково-технічного прогресу та науково-технічної революції;
- характеристика НТР як цілісної системи, що охоплює основні структурні елементи сучасного виробництва;
- обговорення та підкріплення фактичними даними положення щодо перетворення науки на безпосередню виробничу силу;
- дискурс-аналіз на тему: «Інформаційна революція та інформаційне суспільство».

Заслуховування та обговорення рефератів.

Формулювання висновків.

Надання та роз'яснення завдань на самостійну підготовку.

(Запитання та завдання для обговорення: аналіз термінів «мікропроцесорна революція» та «біотехнологічна революція»; опрацювання положення щодо виникнення і розвитку мультимедіа; початок роботи щодо застосування сучасних надбань наукового розвитку у магістерській дипломній роботі).

Тематика рефератів:

1. Радянська спадщина наукових досліджень.
2. Сутність НТР.

Література:

1. **Білуха М. Т.** Методологія наукових досліджень. Підручник / М. Т. Білуха. – К. : АБУ, 2002. – 480 с.
2. **Голіков В.А.** Методологія наукових досліджень: навч. посіб. / В.А. Голіков, М.А. Кузьмініх, О.А. Онищенко. – Одеса : ОНМА, 2014. – 163 с.
3. **Крушельницька О. В.** Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. / О. В. Крушельницька – К. : Кондор, 2006. – 206 с.
4. **Кун Т.** Структура научных революций / Т. Кун ; общ. ред. и послесл. С.Р. Микулинского, Л.А. Марковой ; пер. с англ. И.З. Наметова. – 2-е изд. – М. : Прогресс, 1977. – 300 с. – (Логика и методология науки).
5. **Перлов А.М.** История науки: введение в методологию гуманитарного знания: курс лекций / А. М. Перлов. – М. : Российск. гос. гуманит. ун-т, 2007. – 312 с.
6. **Фигье Л.** Светила науки от древности до наших дней: Жизнеописания знаменитых ученых и краткая оценка их трудов / Л. Фигье; [пер. с фр. под ред. Д. В. Аверкиева]. – СПб.; М. : Изд. М. О. Вольфа, 1873. – 505 с.

Тривалість: 80 хвилин.

Місце проведення: відповідно до розкладу занять.

Матеріальне забезпечення: методична розробка для проведення семінарського заняття, підготовлені студентами (слухачами, курсантами) реферати та повідомлення, література, мультимедійний проектор (за необхідності).

Обговорено на засіданні кафедри ОПтаТЕБ
« 25 » серпня 2016 р.
Протокол № 1

Професор кафедри ОПтаТЕБ
д.держ.упр., професор

Древаль Ю.Д.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
КАФЕДРА ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА ТЕХНОГЕННО-ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Навчальна дисципліна «Методологія та організація наукових досліджень»

Модуль 1. Теоретико-методологічні основи наукових досліджень

Семінар № 4, тема 4

Державне регулювання та фінансування наукових досліджень

План:

1. Управління та організація наукових досліджень як наукова проблема.
2. Обсяги та шляхи фінансування наукових досліджень.
3. Державне регулювання наукових досліджень в окремих зарубіжних країнах.
4. Сутність культури управління наукою.

Виховна мета:

Продовжувати формувати у майбутніх фахівців відчуття поваги до наукової діяльності та відповідальності за особисту участь у науково-дослідній роботі.

Навчальна мета:

Закріпити та додатково обґрунтувати знання щодо сутності та особливостей державного регулювання та фінансування наукових досліджень.

Продовжити формувати вміння та навички науково-дослідної діяльності.

Навчально-методичні вказівки:

Перевірка готовності студентів та курсантів до заняття.

Обґрунтування мети та завдань заняття.

Постановка проблемного питання (Управління наукою і організація наукових досліджень: співвідношення понять).

Опрацювання основних питань:

- необхідність належного управління науковими дослідженнями;
- управління наукою та організація наукових досліджень: співвідношення понять;
- характеристика зарубіжного досвіду організації наукових досліджень;
- ознайомлення з основними зарубіжними інституціями, в яких проводяться наукові дослідження;
- проведення пошукової роботи в мережі Internet на тему: «Технопарки і силіконова долина»;
- обговорення питання щодо регулювання наукових досліджень в окремих зарубіжних країнах (на прикладі Франції, США, Італії та Японії);
- ознайомлення з основними підходами до вирішення проблеми культури управління наукою в сучасному світі, наведення власного визначення культури як неінституціонального стрижня управління наукою).

Заслуховування та обговорення рефератів.

Формулювання висновків.

Надання та роз'яснення завдань на самостійну підготовку.

(Запитання та завдання для обговорення: ознайомлення з основними підходами до вирішення проблеми бюрократичного управління наукою; наведення додаткових аргументів на користь так званого «м'якого управління», яке має ґрунтуватися на поєднанні ринкових механізмів та повазі до праці вченого).

Тематика рефератів:

1. Принципи організації наукових досліджень в зарубіжних країнах.
2. Управління науковими дослідженнями в ФРН.
3. Управління науковими дослідженнями в Японії.

Література

1. **Голіков В.А.** Методологія наукових досліджень: навч. посіб. / В.А. Голіков, М.А. Кузьмініх, О.А. Онищенко. – Одеса : ОНМА, 2014. – 163 с.
2. **Єгоров І. Ю.** Трансформація наукових систем в країнах Центральної та Східної Європи: можливі уроки для України / І. Ю. Єгоров // Наука та інновації. - 2015. - Т. 11, № 1. - С. 26-33.
3. **Крушельницька О. В.** Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. / О. В. Крушельницька – К. : Кондор, 2006. – 206 с.
4. **Луценко Т. А.** Міжнародний досвід державного регулювання науки та інноваційної діяльності / Т. А. Луценко // Теорія та практика державного управління. - 2015. - Вип. 2. - С. 311-316.
5. Українська фундаментальна наука і європейські цінності / О. Габович, В. Кузнецов, Н. Семенова – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2015. – 208 с.
6. **Ядранська О. В.** Зарубіжний досвід державного регулювання науки: основні форми та напрями / О. В. Ядранська // Зб. наукових праць ДонДУУ. Серія: Державне управління. – 2007. – Вип. 93, т. 8. – С. 63–69.

Тривалість: 80 хвилин.

Місце проведення: відповідно до розкладу занять.

Матеріальне забезпечення: методична розробка для проведення семінарського заняття, підготовлені студентами (слухачами, курсантами) реферати та повідомлення, література, мультимедійний проектор (за необхідності).

Обговорено на засіданні кафедри ОПтаТЕБ
« 25 » серпня 2016 р.
Протокол № 1

Професор кафедри ОПтаТЕБ
д.держ.упр., професор

Древаль Ю.Д.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
КАФЕДРА ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА ТЕХНОГЕННО-ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Навчальна дисципліна «Методологія та організація наукових досліджень»

Модуль 1. Теоретико-методологічні основи наукових досліджень

Семінар № 5, тема 5

Форми організації та управління наукою в Україні

План:

1. Законодавство у сфері управління наукою та науково-технічними дослідженнями в Україні.
2. Організація наукових досліджень у сфері охорони праці.

Виховна мета:

Продовжувати формувати у майбутніх фахівців відчуття поваги до наукової діяльності та відповідальності за особисту участь у науково-дослідній роботі; виховання шанобливого ставлення до навчальної дисципліни «Методологія та організації наукових досліджень».

Навчальна мета:

Закріпити знання студентів щодо сутності та особливостей державного регулювання та фінансування наукових досліджень в Україні.

Систематизувати основні досягнення та проблеми наукових досліджень у сфері охорони праці.

Продовжити формувати уміння та навички науково-дослідної діяльності.

Навчально-методичні вказівки:

Перевірка готовності студентів та курсантів до заняття.

Обґрунтування мети та завдань заняття.

Постановка проблемних питань (управління наукою і втручання в наукову творчість; зв'язок між належним фінансуванням науки і науковими відкриттями).

Опрацювання основних питань:

- аналіз розділу «Наукова, науково-технічна та інноваційна діяльність у вищих навчальних закладах» Закону України «Про вищу освіту»;
- ознайомлення з повноваженнями центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки;
- систематизація нормативно-правових засад проведення наукових досліджень в Україні;
- аналіз ст. 37 Закону України «Про вищу освіту», характеристика видів наукових досліджень у сфері охорони праці;
- характеристика участі ННДПБОП в наукових дослідженнях у сфері охорони праці;
- подальша робота щодо вивчення участі науково-педагогічних працівників кафедри ОПтаТЕБ НУЦЗУ у здійсненні наукових досліджень.

Заслуховування та обговорення рефератів.

Формулювання висновків.

Надання та роз'яснення завдань на самостійну підготовку.

(Запитання та завдання для обговорення: характеристика системи та структури органів управління наукою та науковою творчістю; узгодження наукової проблематики власного магістерського дослідження з науковими дослідженнями, які здійснюються науково-педагогічними працівниками кафедри ОПтаТЕБ НУЦЗУ).

Тематика рефератів:

1. Принципи організації наукових досліджень в Україні (на основі аналізу Закону України «Про вищу освіту»).
2. НАН України: формування та основні етапи діяльності.
3. Основні досягнення та проблеми організації наукових досліджень в Україні.
4. Основні напрями наукових досліджень у сфері охорони праці.
5. Наукова діяльність кафедри охорони праці та техногенно-екологічної безпеки НУЦЗУ.

Література:

1. **Данилишин Б.** Освіта, наука і виробництво у контексті вимог Болонської декларації / Б.Данилишин, В. Куценко // Вісник НАН України. – 2007. – № 3. – С. 14–22.
2. **Крушельницька О. В.** Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. / О. В. Крушельницька – К. : Кондор, 2006. – 206 с.
3. Основи методології та організації наукових досліджень: Навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнтів / за ред. А. Є. Конверського. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — 352 с.
4. **Ковальчук В. В.** Основи наукових досліджень: Навчальний посібник / В. В. Ковальчук, Л. М. Моїсєєв. — 3-е вид., перероб. і допов. — К. : ВД «Професіонал», 2005. — 240 с.
5. **Петровський П.М.** Методологія наукового дослідження в галузі державного управління: навч. посіб. / П.М. Петровський; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Львів. регіон. ін-т держ. упр. – Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2015. – 237 с.
6. Українська фундаментальна наука і європейські цінності / О. Габолич, В. Кузнецов, Н. Семенова – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2015. – 208 с.

Тривалість: 80 хвилин.

Місце проведення: відповідно до розкладу занять.

Матеріальне забезпечення: методична розробка для проведення семінарського заняття, підготовлені студентами (слухачами, курсантами) реферати та повідомлення, література, мультимедійний проектор (за необхідності).

Обговорено на засіданні кафедри ОПтаТЕБ
« 25 » серпня 2016 р.
Протокол № 1

Професор кафедри ОПтаТЕБ
д.держ.упр., професор

Древаль Ю.Д.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
КАФЕДРА ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА ТЕХНОГЕННО-ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Навчальна дисципліна «Методологія та організація наукових досліджень»

Модуль 1. Теоретико-методологічні основи наукових досліджень

Семінар № 6, тема 6
Методологія та методи наукових досліджень

План:

1. Проблематика застосування методології у наукових дослідженнях на різних рівнях наукового пізнання.
2. Класифікація методів наукових досліджень як проблема наукового пошуку.

Виховна мета:

Продовжувати формувати у майбутніх фахівців відчуття поваги до наукової діяльності та відповідальності за особисту участь у науково-дослідній роботі.

Навчальна мета:

Охарактеризувати сутність методології як складної наукової категорії.

Систематизувати знання щодо підходів до класифікації методів наукового пізнання.

Поглибити та закріпити знання та уміння у сфері наукового пошуку.

Навчально-методичні вказівки:

Перевірка готовності студентів та курсантів до заняття.

Обґрунтування мети та завдань заняття.

Постановка проблемних питань (Наукова парадигма і революції в науці; метод і науковий результат: проблема співвідношення).

Опрацювання основних питань:

- опрацювання різних підходів до визначення методології, характеристика спрощеного та складного чи «системного» підходів;
- обговорення питання щодо структурних рівнів методології;
- обговорення питання щодо функцій методології;
- аналіз висловлювання академіка Л.Ландау: «Метод важливіший за результат»;
- характеристика загальних, загальнонаукових та конкретно-наукових методів; на даній основі складення відповідної таблиці;
- поглиблене вивчення методу порівняння, обговорення питання щодо застосування даного методу у магістерському дослідженні;
- обговорення сучасних та недостатньо опрацьованих методів, акцентування уваги на мережевій концепції та методі Дельфі;
- опрацювання пам'ятки: «Загальні підходи до застосування методів у науково-дослідній роботі».

Заслуховування та обговорення рефератів.

Формулювання висновків.

Надання та роз'яснення завдань на самостійну підготовку.

(Запитання та завдання для обговорення: додаткове обґрунтування необхідності застосування методів у науково-дослідній роботі; аналіз співвідношення методів і методик; продовження творчої роботи над пам'яткою «Загальні підходи до застосування методів у науково-дослідній роботі»; виокремлення тих методів, на основі яких має проводитися дослідження проблематики магістерської дипломної роботи).

Тематика рефератів:

1. Аналіз як метод наукових досліджень.
2. Застосування методів у магістерській дипломній роботі.

Література:

1. **Абрамов В.** Методологія системного підходу та наукових досліджень (дослідницькі та інноваційні процеси в державній службі) : навч.-метод, посіб. для самост. вивч. дисципліни / В. Абрамов, В. Арутюнов. – К. : КНЕУ, 2005. – 178 с.
2. **Білуха М. Т.** Методологія наукових досліджень. Підручник / М. Т. Білуха. – К. : АБУ, 2002. – 480 с.
3. **Вдовичин І.Я.** Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. / І.Я. Вдовичин. – Львів : Вид-во Львівськ. Комерц. Академії, 2014. – 248 с.
4. **Голіков В.А.** Методологія наукових досліджень: навч. посіб. / В.А. Голіков, М.А. Кузьмініх, О.А. Онищенко. – Одеса : ОНМА, 2014. – 163 с.
5. **Клименюк О.В.** Методологія та методи наукового дослідження: навч. посіб. / О.В. Клименюк. – К. : Міленіум, 2005. – 186 с.
6. **Рузавин Г.И.** Методы научного исследования / Г.И. Рузавин. – М. : Мысль, 1975. – 237 с.

Тривалість: 80 хвилин.

Місце проведення: відповідно до розкладу занять.

Матеріальне забезпечення: методична розробка для проведення семінарського заняття, підготовлені студентами (слухачами, курсантами) реферати та повідомлення, література, мультимедійний проектор (за необхідності).

Обговорено на засіданні кафедри ОПтаТЕБ
« 25 » серпня 2016 р.
Протокол № 1

Професор кафедри ОПтаТЕБ
д.держ.упр., професор

Древаль Ю.Д.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
КАФЕДРА ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА ТЕХНОГЕННО-ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Навчальна дисципліна «Методологія та організація наукових досліджень»

Модуль 1. Теоретико-методологічні основи наукових досліджень

Семінар № 7, тема 7
Метод системного аналізу

План:

1. Сутність та ознаки системи.
2. Системний підхід та метод системного аналізу.

Виховна мета:

Продовжувати формувати у майбутніх фахівців відчуття поваги до наукової діяльності та відповідальності за особисту участь у науково-дослідній роботі; виховання шанобливого ставлення до навчальної дисципліни «Методологія та організації наукових досліджень».

Навчальна мета:

Поглибити та закріпити знання студентів щодо сутності наукових досліджень та основ організації наукової праці.

Охарактеризувати сутність системного підходу та системного аналізу.

Продовжити формувати уміння та навички науково-дослідної діяльності.

Навчально-методичні вказівки:

Перевірка готовності студентів та курсантів до заняття.

Обґрунтування мети та завдань заняття.

Постановка проблемного питання (Проблематика «пошуку універсального наукового підходу»).

Опрацювання основних питань:

- «тектологія» і початок сучасних підходів до сучасного розуміння систем;
- характеристика сучасного розуміння системи та основних ознак системи;
- аналіз закритих і відкритих систем, тлумачення функціонування системи «на вході» та «на виході»;
- обговорення та тлумачення сутності системного підходу;
- обговорення та тлумачення сутності системного аналізу;
- порівняння системного аналізу та системного підходу;
- застосування системного аналізу у наукових дослідженнях з різнобічних аспектів працеохоронної політики;

Заслуховування та обговорення рефератів.

Формулювання висновків.

Надання та роз'яснення завдань на самостійну підготовку.

(Запитання та завдання для обговорення: поглиблений аналіз питання щодо сутності та доцільності використання методу системного аналізу у магістерській дипломній роботі; наведення та обґрунтування конкретного застосування такого методу, відповідаючи на питання: «що конкретно досліджено і які конкретні положення сформульовано на основі застосування даного методу; надання відповіді на питання щодо недопущення схоластичності при застосуванні даного методу (тобто, його формального озвучування, що жодним чином не позначається на суті та особливостях проведення дослідницької роботи).

Тематика рефератів:

1. Системний метод і системний підхід.
2. Застосування системного підходу в дослідженнях у сфері охорони праці.

Література:

1. **Берталанфі Л. фон.** Общая теория систем. – 2-е изд. / Л. фон. Берталанфи. – М.: Мир, 1960. — 328 с.
2. **Блауберг И.В.** Проблема целостности и системный подход / И.В. Блауберг. – М. : Эдиториал УРСС, 1997. — 446 с
3. **Дудник І.М.** Вступ до загальної теорії систем / І.М. Дудник. – К. : Кондор, 2009. – 205 с.
4. **Лесечко М.Д.** Основи системного підходу: теорія, методологія, практика: Навч. посіб. / М.Д. Лесечко. – Львів : ЛРІДУ УАДУ, 2002. – 300с.
5. **Мокін Б.І.** Методологія та організація наукових досліджень : навчальний посібник / Б.І.Мокін, О.Б.Мокін. – Вінниця : ВНТУ,2014. – 180 с.
6. Системный подход в современной науке: сборник (к 100-летию Людвиг фон Берталанфи) / под ред. В.Н.Садовского, И. К. Лисеева. – М. : Прогресс-Традиция, 2004. – 560 с.
7. **Сурмин Ю.П.** Теория систем и системный анализ: Учеб. пособие. – К.: МАУП, 2003. — 368 с
8. **Уемов А.И.** Системный подход и общая теория систем / А.И.Уемов. – М. : Мысль, 1978. – 272 с.

Тривалість: 80 хвилин.

Місце проведення: відповідно до розкладу занять.

Матеріальне забезпечення: методична розробка для проведення семінарського заняття, підготовлені студентами (слухачами, курсантами) реферати та повідомлення, література, мультимедійний проектор (за необхідності).

Обговорено на засіданні кафедри ОПтаТЕБ
« 25 » серпня 2016 р.
Протокол № 1

Професор кафедри ОПтаТЕБ
д.держ.упр., професор

Древаль Ю.Д.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
КАФЕДРА ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА ТЕХНОГЕННО-ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Навчальна дисципліна «Методологія та організація наукових досліджень»

Модуль 2. Методика наукових досліджень

Семінар № 8, тема 8
Науково-технічне знання і його специфіка

План:

1. Сутність науково-технічного знання.
2. Інженерна діяльність як форма науково-технічного знання.

Виховна мета:

Продовжувати формувати у майбутніх фахівців відчуття поваги до наукової діяльності та відповідальності за особисту участь у науково-дослідній роботі.

Навчальна мета:

Поглибити знання щодо сутності науково-технічного знання.

Охарактеризувати найбільш важливі особливості науково-технічного знання.

Обґрунтувати сутність інженерної діяльності як форми науково-технічного знання.

Навчально-методичні вказівки:

Перевірка готовності студентів та курсантів до заняття.

Обґрунтування мети та завдань заняття.

Постановка та обговорення проблемних питань (Аналіз висловлювання Дж. Берначія: «За останні п'ятдесят років наукове дослідження перетворилося з розкоші в необхідну умову існування»).

Опрацювання основних питань:

- пояснення сучасної тенденції щодо особливостей спрямування сучасних фундаментальних досліджень, які все більшою мірою спрямовуються на розв'язання важливих народногосподарських проблем;
- характеристика наукових фактів, наголос на достовірності, об'єктивності та точності;
- зіставлення наукових фактів та технічних фактів;
- обґрунтування сутності науково-технічного знання;
- тлумачення сутності науково-технічної діяльності;
- обговорення положення щодо міждисциплінарного та комплексного характеру сучасного науково-технічного знання;
- групування основних категорій інженерів;
- систематизація умінь інженера;
- проектування отриманих знань на повноваження та компетенцію інженера з охорони праці.

Заслуховування та обговорення рефератів.

Формулювання висновків.

Надання та роз'яснення завдань на самостійну підготовку.

(Запитання та завдання для обговорення: поглиблений аналіз питання щодо повноважень та компетенції інженера з охорони праці, обґрунтування положення щодо особливостей діяльності інженера з охорони праці залежно від особливостей виробництва та виробничого процесу).

Тематика рефератів:

1. Сутність технології.
2. Науково-технічний аспект інженерної діяльності.
3. Повноваження інженера з охорони праці.
4. Правовий статус інженера з охорони праці.

Література:

1. **Князев В.Н.** Человек и технология (социально-философский аспект) / В.Н. Князев. – К. : Лыбидь, 1990. – 175 с.
2. **Ліпінська А.В.** Науково-технічна термінологія: Навч. посіб. для дистанційного навчання / за ред. акад. М. І. Жалдака. – К. : Університет «Україна», 2007. – 219 с.
3. **Мельник В.П.** Філософія. Наука. Техніка: Методолого-світоглядний аналіз. – Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – 592 с.
4. **Митчем К.** Что такое философия техники? / К. Митчем; пер. сангл. под ред. В.Горохова. – М. : Аспект Пресс, 1995. – 149 с.
5. **Попова И.П.** Профессионалы в сфере науки и технологий: взгляды на желаемое будущее (заметки с Третьего форума МСА) / И.П. Попова // Социологические исследования. – 2016. – № 12. – С. 144–147
6. **Розин В. М.** Понятие и современные концепции техники / В.М. Розин. – М. : ИФРАН, 2006. – 255 с.
7. **Семенюк Е.П.** Філософія сучасної науки і техніки : підручник / Едуард Семенюк, Володимир Мельник. Вид. 2-ге, випр. та допов. - Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2012. - 306 с.
8. **Тарасенко Н.Ф.** Природа, технология, культура. Философско-мировоззренческий анализ / Н.Ф.Тарасенко. – К., 1985. – 256 с.

Тривалість: 80 хвилин.

Місце проведення: відповідно до розкладу занять.

Матеріальне забезпечення: методична розробка для проведення семінарського заняття, підготовлені студентами (слухачами, курсантами) реферати та повідомлення, література, мультимедійний проектор (за необхідності).

Обговорено на засіданні кафедри ОПтаТЕБ
«25» серпня 2016 р.
Протокол № 1

Професор кафедри ОПтаТЕБ
д.держ.упр., професор

Древаль Ю.Д.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
КАФЕДРА ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА ТЕХНОГЕННО-ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Навчальна дисципліна «Методологія та організація наукових досліджень»

Модуль 2. Методика наукових досліджень

Семінар № 9-10, тема 9
Науково-дослідна робота студентів

План:

1. Основи науково-дослідної роботи студентів.
2. Напрями та форми науково-дослідної роботи студентів.
3. Критерії оцінювання науково-дослідної роботи студентів
4. Підготовка анотації наукової статті

Виховна мета:

Продовжувати формувати у майбутніх фахівців відчуття поваги до наукової діяльності та відповідальності за особисту участь у науково-дослідній роботі.

Навчальна мета:

Поглибити та додатково обґрунтувати знання щодо сутності наукових досліджень та основ організації наукової праці.

Формувати та поглиблювати уміння участі у науково-дослідній роботі студентів (далі – НДРС).

Навчально-методичні вказівки:

Перевірка готовності студентів та курсантів до заняття.

Обґрунтування мети та завдань заняття.

Постановка проблемного питання (Використання наукового потенціалу як критерій дієвості вищої школи).

Опрацювання основних питань:

- обговорення питання: НДРС як органічна і невід’ємна частина підготовки спеціалістів в університеті;
- аналіз нормативно-правових засад НДРС;
- засвоєння та обговорення питання щодо сутності та основних напрямів НДРС;
- опрацювання питання щодо основних завдань НДРС;
- опрацювання питання щодо основних напрямів та форм НДРС, виокремлення питання щодо власної участі в НДРС;
- характеристика основних напрямів НДРС в НУЦЗУ;
- ознайомлення з роботою студентського наукового гуртка;
- систематизація основних чинників критеріїв оцінювання;
- складення таблиці: «Мотиваційні чинники участі в НДРС»;
- участь в опрацюванні моделі поетапного формування креативності студентів засобами створення наукових текстів професійного спрямування (на прикладі зіставлення змісту тез доповідей, підготовлених у різні роки навчання).

Заслуховування та обговорення рефератів.

Формулювання висновків.

Надання та роз’яснення завдань на самостійну підготовку.

(Запитання та завдання для обговорення: додаткове обґрунтування необхідності власної участі в НДРС; характеристика власної участі в НДРС).

Тематика рефератів:

1. Мотиваційні чинники участі в НДРС.
2. Досвід власної участі в НДРС.

Література:

1. **Балашов В.В.** Проблема мотивации научной деятельности студентов вуза / В.В. Балашов, А.В. Пацула, Р.В. Леньков, Е.А. Гайдукова // Социологические исследования. – 2016. – № 4. – С. 127–130.
2. **Ковальчук В.В.** Основи наукових досліджень : навчальний посібник / В.В. Ковальчук, Л.М. Моїсєєв. – 3-е вид., перероб. і допов. – К.: ВД «Професіонал», 2005. – 240 с.
3. **Методологія наукових досліджень з державного управління : хрестоматія / упоряд. : С.В. Загороднюк, О.Л. Євмешкіна, В.В. Лещенко ; за заг. ред. К.О. Ващенко. – К. : НАДУ, 2014. – 180 с.**
4. **Основи методології та організації наукових досліджень: Навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнтів / за ред. А.Є. Конверського. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 352 с.**
5. **Соловійов С.М.** Основи наукових досліджень : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / С.М. Соловійов. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 176 с.
6. **Юринець В.Є.** Методологія наукових досліджень : навч. посібник / В.Є. Юринець. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2011. – 178 с.
7. **Яремчук В.** Основи науково-дослідної роботи студентів : навчальний посібник для студентів факультетів гуманітарного профілю / Віталій Яремчук. – Острог : Національний університет “Острозька академія”, 2012. – 56 с.

Тривалість: 80 хвилин.

Місце проведення: відповідно до розкладу занять.

Матеріальне забезпечення: методична розробка для проведення семінарського заняття, підготовлені студентами (слухачами, курсантами) реферати та повідомлення, література, мультимедійний проєктор (за необхідності).

Обговорено на засіданні кафедри ОПтаТЕБ
«25» серпня 2016 р.
Протокол № 1

Професор кафедри ОПтаТЕБ
д.держ.упр., професор

Древаль Ю.Д.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
КАФЕДРА ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА ТЕХНОГЕННО-ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Навчальна дисципліна «Методологія та організація наукових досліджень»

Модуль 2. Методика наукових досліджень

Семінар № 11-12, тема 10
Методика і технологія наукового дослідження

План:

1. Проблематика методики наукового дослідження.
2. Логіка наукового дослідження.
3. Проблематика технології та інструментів наукового дослідження.
3. Етапи науково-дослідної роботи.
4. Сутність та особливості етапів наукової роботи у сфері науки та техніки.

Виховна мета:

Продовжувати формувати у майбутніх фахівців відчуття поваги до наукової діяльності та відповідальності за особисту участь у науково-дослідній роботі.

Навчальна мета:

Поглибити та додаткового обґрунтувати знання щодо опанування методикою та застосування методики наукового дослідження.

Продовжити формувати вміння та навички науково-дослідної роботи.

Навчально-методичні вказівки:

Перевірка готовності студентів та курсантів до заняття.

Обґрунтування мети та завдань заняття.

Постановка проблемного питання (аналіз висловлювання В.Ж.Келле: «Від виробництва знань до виробництва технологій»).

Опрацювання основних питань:

- ознайомлення з основними підходами до тлумачення терміна «організація», тлумачення сутності організації наукових досліджень;
- загальна характеристика методики наукового дослідження;
- обговорення підходів до вибору напрямку науково-дослідної роботи;
- тлумачення логічного та структурного взаємозв'язку «методики», «методу» та «методології» (і в цьому сенсі – детальне опрацювання положення щодо рівнів застосування методів та методик);
- поглиблена характеристика об'єкта та предмета дослідження;
- опрацювання проблематики щодо основних чинників та факторів впливу на обрання предмету дослідження (постановка додаткового питання щодо сутності та особливостей науково-технічної діяльності, характеристика основних напрямів науково-технічної діяльності);
- аналіз сутності та співвідношення технології наукового дослідження та логіки наукового дослідження;
- обговорення проблеми технологічних циклів (з використанням уже отриманих знань щодо структурування наукового дослідження), проектування отриманих результатів на визначення технології опрацювання магістерської дипломної роботи;
- ознайомлення із загальними підходами щодо сутності етапів науково-дослідної роботи, проектування отриманих результатів на визначення етапів підготовки магістерської дипломної роботи.

Заслуховування та обговорення рефератів.

Формулювання висновків.

Надання та роз'яснення завдань на самостійну підготовку.

(Запитання та завдання для обговорення: обґрунтування технології та етапів науково-дослідної роботи; проектування отриманих знань на підходи до обґрунтування технології магістерського дипломного дослідження).

Тематика рефератів:

1. Триєдність терміна «організація».
2. Досвід розроблення етапів науково-дослідної роботи.

Література:

1. **Аптекарь М.Д.** История инженерной деятельности / М.Д. Аптекарь, С.К. Рамазанов, Г.Е. Фрегер. – К. : Аристей, 2003. – 568 с.
2. **Бірта Г. О.** Методологія і організація наукових досліджень : навч. посіб. / Г.О. Бірта, Ю.Г.Бургу – К. : «Центр учбової літератури», 2014. – 142 с.
3. **Горохов И.Н.** Знать, чтобы делать. История инженерной профессии и ее роль в современной культуре / И.Н. Горохов. – М. : Знание, 1987. – 175 с.
4. **Демківський А.В.** Основи методології наукових досліджень : навч. посіб. / А. В. Демківський, П. І. Безус. – К. : Акад. муніцип. упр., 2012. – 276 с.
5. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посібник/ В.М. Михайлов [та ін.]. – Х. : ХДУХТ, 2014. –220 с.
6. **Скаткин М.Н.** Методология и методика научного исследования / М. Н. Скаткин. – М. : Просвещение, 1986. – 189 с.
7. **Шейко В.М.** Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник. – 3-тє вид., стер. / В. М. Шейко, Н. М. Кушнарєнко – К. : Знання-Прес, 2003. – 295 с.

Тривалість: 80 хвилин.

Місце проведення: відповідно до розкладу занять.

Матеріальне забезпечення: методична розробка для проведення семінарського заняття, підготовлені студентами (слухачами, курсантами) реферати та повідомлення, література, мультимедійний проєктор (за необхідності).

Обговорено на засіданні кафедри ОПтаТЕБ

« 25 » серпня 2016 р.

Протокол № 1

Професор кафедри ОПтаТЕБ
д.держ.упр., професор

Древаль Ю.Д.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
КАФЕДРА ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА ТЕХНОГЕННО-ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Навчальна дисципліна «Методологія та організація наукових досліджень»

Модуль 2. Методика наукових досліджень

Семінар № 13-14, тема 11
Інформаційне забезпечення наукових досліджень

План:

1. Сутність та основні ознаки наукової інформації.
2. Функції наукової інформації.
3. Класифікація наукової та науково-технічної інформації.

Виховна мета:

Продовжувати формувати у майбутніх фахівців відчуття поваги до наукової діяльності та відповідальності за особисту участь у науково-дослідній роботі.

Навчальна мета:

Поглибити та закріпити отримані знання щодо властивостей та основних ознак інформації.

Продовжити роботу щодо формування умінь та навичок науково-дослідної діяльності.

Навчально-методичні вказівки:

Перевірка готовності студентів та курсантів до заняття.

Обґрунтування мети та завдань заняття.

Постановка проблемного питання (Вододіл між достовірною та недостовірною інформацією).

Опрацювання основних питань:

- постановка та обговорення питання щодо інформації як основи будь-якого наукового дослідження;
- характеристика видів інформації;
- робота над поняттями: зіставлення понять «інформація» та «наукова інформація», а також «наукова інформація» та «науково-технічна інформація»;
- характеристика основних властивостей інформації, роз'яснення та закріплення знань щодо адекватності, точності та релевантності наукової інформації);
- аналіз основних функцій інформації;
- постановка питання щодо використання соціогуманітарних знань в науково-технічному дослідженні (акцентуючи увагу на продовження вивчення даного феномену у процесі подальшого вивчення навчальної дисципліни);
- формування власного відношення кожного студента до питання щодо інформаційних ресурсів наукового дослідження;
- аналіз наукового документу як структурної одиниці інформаційного ресурсу;
- характеристика видів науково-технічної інформації, складення таблиці з відповідною предметною складовою (зосередивши увагу на способах отримання інформації, галузях її використання, її статусі та періодичності виникнення);
- закріплення знань щодо загальних підходів та принципів формування інформаційного забезпечення наукового дослідження, обговорення питання щодо послідовності вивчення літературних джерел;
- опрацювання питання щодо сутності та особливостей вивчення та використання джерел, розміщених в системі Internet.

Заслуховування та обговорення рефератів.

Формулювання висновків.

Надання та роз'яснення завдань на самостійну підготовку.

(Запитання та завдання для обговорення: Робота з бібліотечними каталогами, вияснення суті та відмінностей між алфавітним чи тематичним каталогами; ознайомлення за каталогами книжкових виставок; опрацювання інформаційного забезпечення магістерської дипломної роботи, аналіз достовірності та структуризація отриманої інформації).

Тематика рефератів:

1. Характеристика найбільш вживаних літературних джерел.
2. Сутність та поняття бібліографії.
3. Опрацювання бібліографії з тематики МДР.

Література:

1. **Букович У.** Управление знаниями: руководство к действию : / У. Букович, Р. Уильямс ; пер. с англ. – М. : ИНФРА-М, 2002. – 504 с.
2. **Демківський А.В.** Основи методології наукових досліджень : навч. посіб. / А. В. Демківський, П. І. Безус. – К. : Акад. муніцип. упр., 2012. – 276 с.
3. Електронні інформаційні ресурси бібліотек у піднесенні інтелектуального і духовного потенціалу українського суспільства / [О.С. Онищенко, Л.А. Дубровіна, В.М.Горовий та ін.] ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – К. : НБУВ, 2011. – 235 с.
4. **П'ятницька-Позднякова І.С.** Основи наукових досліджень у вищій школі : [навч. посіб. для вищ. навч. закл.] / І. С. П'ятницька-Позднякова. – К. : Центр навч. л-ри, 2003. – 115 с.
5. **Романчиков В.І.** Основи наукових досліджень : навч. посіб. / В. І. Романчиков. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 254 с.

Тривалість: 80 хвилин.

Місце проведення: відповідно до розкладу занять.

Матеріальне забезпечення: методична розробка для проведення семінарського заняття, підготовлені студентами (слухачами, курсантами) реферати та повідомлення, література, мультимедійний проектор (за необхідності).

Обговорено на засіданні кафедри ОПтаТЕБ
« 25 » серпня 2016 р.
Протокол № 1

Професор кафедри ОПтаТЕБ
д.держ.упр., професор

Древаль Ю.Д.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
КАФЕДРА ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА ТЕХНОГЕННО-ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Навчальна дисципліна «Методологія та організація наукових досліджень»

Модуль 2. Методика наукових досліджень

Семінар № 15-16, тема 12

Експериментальні дослідження і планування експерименту

План:

1. Поняття експерименту.
2. Види експериментальних досліджень.
3. Підготовка експерименту.
4. Стаді проведення експериментальних досліджень.
5. Опрацювання результатів експериментальних досліджень.

Виховна мета:

Продовжувати формувати у майбутніх фахівців відчуття поваги до наукової діяльності та відповідальності за особисту участь у науково-дослідній роботі.

Навчальна мета:

Поглибити знання студентів щодо сутності наукових досліджень та основ організації наукової праці.

Обґрунтувати питання щодо сутності та значення експериментів у науково-дослідній роботі.

Продовжити роботу щодо формування умінь та навичок науково-дослідної діяльності.

Навчально-методичні вказівки:

Перевірка готовності студентів та курсантів до заняття.

Обґрунтування мети та завдань заняття.

Постановка проблемного питання (Аналіз висловлювання В. Кув'є: «Спостерігач слухає природу, а експериментатор запитує і примушує її розвиватися»).

Опрацювання основних питань:

- характеристика значущості експерименту у проведенні наукових досліджень, обговорення питання щодо взаємозв'язку виокремлення експерименту як методу дослідження та стрімкого посилення пізнавальної потужності науки;

- обґрунтування мети експерименту та суті експериментального методу;

- систематизація знань щодо сутнісних характеристик експерименту (за допомогою контент-аналізу тексту, запропонованого Н. Кузьмінім);

- наведення та групування випадків та об'єктів, які дозволяють проведення експерименту;

- наведення та групування випадків та обставин, які свідчать про обмеженість експериментальних досліджень;

- характеристика видів та стадій експериментальних досліджень, виокремивши статистичні та нестатистичні експерименти;

- складення таблиці з відповідним предметним наповненням (зосередивши увагу на меті проведенні експерименту, характерові досліджуваного об'єкта, концептуальних моделях експерименту та результатах дослідження);

- у процесі обговорення отриманих даних поступове перенесення уваги на заключну частину експериментального дослідження, а саме – на результатах та їхній значущості у проведенні цілісного наукового дослідження.

Заслуховування та обговорення рефератів.

Формулювання висновків.

Надання та роз'яснення завдань на самостійну підготовку.

(Запитання та завдання для обговорення: Опрацювання план-програми проведення експерименту; детальний аналіз питання щодо доцільності та особливостей проведення експериментальних досліджень у ході опрацювання дипломної магістерської роботи).

Тематика рефератів:

1. Опрацювання план-програми проведення експерименту.
2. Характеристика стадій проведення експерименту.

Література:

1. **Аптекарь М.Д.** История инженерной деятельности / М.Д. Аптекарь, С.К. Рамазанов, Г.Е. Фрегер. – К. : Аристей, 2003. – 568 с.
2. **Грищук Ю.С.** Основи наукових досліджень : [навч. посіб. для вищ. навч. закл.] / Ю. С. Грищук. – Х. : НТУ «ХПІ», 2008. – 231 с.
3. **Лисюк Г.М.** Основи наукових досліджень і технічної творчості : навч. посіб. / Г.М. Лисюк [та ін.] ; за ред. Г.М. Лисюк. – Х. : ХДУХТ, 2014. – 102 с.
4. **Нестерова М.А.** Когнитивистика: истоки, вызовы, перспективы: монография / Марья Нестерова. – Сумы : Университетская книга, 2015. – 334 с
5. **Рузавин Г.И.** Методы научного исследования / Г. И. Рузавин. – М. : Мысль, 1975. – 237 с.
6. **Юринець В.Е.** Методологія наукових досліджень: навч. посіб. / В.Е. Юринець. – Львів : ЛНУ, 2011. – 179 с.

Тривалість: 80 хвилин.

Місце проведення: відповідно до розкладу занять.

Матеріальне забезпечення: методична розробка для проведення семінарського заняття, підготовлені студентами (слухачами, курсантами) реферати та повідомлення, література, мультимедійний проектор (за необхідності).

Обговорено на засіданні кафедри ОПтаТЕБ
«25» серпня 2016 р.
Протокол № 1

Професор кафедри ОПтаТЕБ
д.держ.упр., професор

Древаль Ю.Д.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
КАФЕДРА ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА ТЕХНОГЕННО-ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Навчальна дисципліна «Методологія та організація наукових досліджень»

Модуль 2. Методика наукових досліджень

Семинар № 17-18, тема 13

Організація і методика написання наукового твору

План:

1. Організація робочого місця.
2. Загальні підходи до написання наукового твору.
3. Мова і стиль наукового дослідження.

Виховна мета:

Продовжувати формувати у майбутніх фахівців відчуття поваги до наукової діяльності та відповідальності за особисту участь у науково-дослідній роботі.

Навчальна мета:

Поглибити знання студентів щодо сутності наукових досліджень та основ організації наукової праці.

Обґрунтувати основні підходи до організації робочого місця та написання наукового твору.

Продовжити роботу над формуванням умінь та навичок науково-дослідної діяльності.

Навчально-методичні вказівки:

Перевірка готовності студентів та курсантів до заняття.

Обґрунтування мети та завдань заняття.

Постановка проблемних питань (Сутність та особливості наукової праці; відмінність між науковим та буденним стилем).

Опрацювання основних питань:

- характеристика мови як знакової системи, що виконує пізнавальну та комунікативну функцію у процесі людської діяльності;
- наведення та групування труднощів, з якими стикається дослідник у процесі написання наукового твору;
- формулювання методичних вимог, необхідних для написання наукового твору;
- обговорення та засвоєння матеріалу щодо використання методичних прийомів викладу наукового матеріалу;
- проведення дискусії щодо етапів написання наукового твору (зосередивши увагу на дотриманні всіх необхідних стадій, від формулювання задуму і до опрацювання рукопису, чи роботи над так званим «біловим рукописом»);
- ознайомлення з сутністю та особливостями літературної правки (з додатковим обговоренням питання щодо межі такої правки, тобто невтручання автора правки у сутнісні аспекти дослідження);
- ознайомлення із застосуванням різноманітних виділень (розрядка, курсив, напівжирний шрифт, підкреслювання тощо);
- опрацювання комплексу питань щодо завершеності, цілісності і пов'язаності наукового тексту;
- поглиблення знань щодо суті наукового стилю, на прикладі аналізу роздаткового матеріалу характеристика індивідуальних особливостей наукового стилю; виявлення особливостей власного (авторського) підходу до формування наукового стилю.

Заслуховування та обговорення рефератів.

Формулювання висновків.

Надання та роз'яснення завдань на самостійну підготовку.

(Запитання та завдання для обговорення: Вибір та обґрунтування власної методики для опрацювання та підготовки магістерської дипломної роботи; продовження роботи над засвоєнням питання щодо суті та особливостей наукового стилю, вивчення на цій основі особливостей підвидів наукового стилю; аналіз авторського рукопису тез доповіді, з'ясування особливостей та недоліків авторського тексту, які слід виправити та не допускати у подальшій роботі).

Тематика рефератів:

1. Методичні прийоми викладу наукового тексту.
2. Підготовка наукового тексту, перехресний аналіз текстів.

Література:

1. **Білуха М.Т.** Методологія наукових досліджень. Підручник / М.Т. Білуха. –Київ: АБУ, 2002. – 480 с.
2. **Зосимов А.М.** Дисертаційні помилки: монографія / А.М. Зосимов, В.П. Голік ; 4-е вид., доп. і випр. – Х. : ІНЖЕК, 2009. – 264 с.
3. **Петровський П.М.** Методологія наукового дослідження в галузі державного управління: навч. посіб. / П.М. Петровський; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Львів. регіон. ін-т держ. упр. – Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2015. – 237 с.
4. **Скаткин М.Н.** Методология и методика научного исследования / М. Н. Скаткин. – М. : Просвещение, 1986. – 189 с.
5. **Толочко С.В.** Технічно-професійна мова в інженерній діяльності: підруч./ С.В. Толочко, О.В. Зазимко, М.М. Бондар. – Ніжин : ТОВ «Видавництво «Аспект-Поліграф», 2014. – 728 с.
6. **Шейко В.М.** Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник. – 3-тє вид., стер. / В.М. Шейко, Н.М. Кушнарєнко – К. : Знання-Прес, 2003. – 295 с.

Тривалість: 80 хвилин.

Місце проведення: відповідно до розкладу занять.

Матеріальне забезпечення: методична розробка для проведення семінарського заняття, підготовлені студентами (слухачами, курсантами) реферати та повідомлення, література, мультимедійний проектор (за необхідності).

Обговорено на засіданні кафедри ОПтаТЕБ
« 25 » серпня 2016 р.
Протокол № 1

Професор кафедри ОПтаТЕБ
д.держ.упр., професор

Древаль Ю.Д.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
КАФЕДРА ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА ТЕХНОГЕННО-ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Навчальна дисципліна «Методологія та організація наукових досліджень»

Модуль 2. Методика наукових досліджень

Семінар № 19-20, тема 14
Вимірювальні пристрої механічних величин

План:

1. Характеристика нормативно-правових засад організації вимірів.
2. Спеціальна термінологія.
3. Основні вимірювальні пристрої.

Виховна мета:

Продовжувати формувати у майбутніх фахівців відчуття поваги до наукової діяльності та відповідальності за особисту участь у науково-дослідній роботі.

Навчальна мета:

Закріпити та поглибити знання студентів щодо організації роботи з вимірювання та особливостей праці з вимірювальними пристроями.

Продовжити роботу над формуванням умінь та навичок науково-дослідної діяльності.

Навчально-методичні вказівки:

Перевірка готовності студентів та курсантів до заняття.

Обґрунтування мети та завдань заняття.

Постановка проблемного питання (Аналіз висловлювання Д. Менделєєва: «Наука починається... з тих пір, як починають вимірювати»).

Опрацювання основних питань:

- характеристика вимірювання як одного з шляхів пізнання природи людиною (підводячи аудиторію до розуміння того, що вимірювання є одним з засобів поєднання теорії та практичної діяльності людини);

- поглиблене вивчення нормативно-правових засад організації вимірів;

- тлумачення законодавчо врегульованої метрології;

- робота над поняттями (на основі вивчення окремих положень Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність», зосередивши додаткову увагу на споріднених поняттях «метрологія» і «метрологічна діяльність», «еталон» і «державний еталон», «повідка засобів вимірювальної техніки» та «періодична повірка засобів вимірювальної техніки»);

- загальна характеристика вимірів у науковому дослідженні;

- тлумачення вимірювальної техніки у широкому та вузькому значеннях;

- характеристика умов забезпечення відтворюваності результатів вимірів;

- загальні підходи до вимірювання результатів експериментальних досліджень (при вивченні цього питання акцентується увага аудиторії на вже засвоєних знаннях щодо сутності та особливостей експериментальних досліджень);

- проведення обговорення (дискусії) питання щодо суті похибки як однієї з суттєвих особливостей вимірювання (при цьому більш детальна увага приділяється термінам «абсолютна похибка», «відносна похибка виміру», «систематична похибка виміру» та «випадкова похибка виміру»; результати обговорення подаються у систематизованому вигляді в окремій таблиці).

Заслуховування та обговорення рефератів.

Формулювання висновків.

Надання та роз'яснення завдань на самостійну підготовку.

(Запитання та завдання для обговорення: Додаткове обґрунтування необхідності застосування вимірів у науковому дослідженні; проектування отриманих знань на проведення науково-дослідної роботи у рамках підготовки магістерського дипломного дослідження).

Тематика рефератів:

1. Закон України «Про метрологію та метрологічну діяльність»: загальна характеристика.
2. Первинні засоби вимірювань.
3. Параметри і характеристики засобів вимірювання.

Література:

1. **Возний І.П.** Основи наукових досліджень : [навч. посіб.] / І.П. Возний. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2009. – 144 с.
2. **Голіков В.А.** Методологія наукових досліджень: навч. посіб. / В.А. Голіков, М.А. Кузьмініх, О.А. Онищенко. – Одеса : ОНМА, 2014. – 163 с.
3. **Грищук Ю.С.** Основи наукових досліджень : [навч. посіб. для вищ. навч. закл.] / Ю. С. Грищук. – Х. : НТУ «ХПІ», 2008. – 231 с.
4. **Демківський А.В.** Основи методології наукових досліджень : навч. посіб. / А. В. Демківський, П. І. Безус. – К. : Акад. муніцип. упр., 2012. – 276 с.
5. **Джурик Н.Р.** Методологія і організація наукових досліджень. Кредитно-модульна система організації начального процесу : навч. посіб. / Н.Р. Джурик, І.М. Мельник. – Львів : Вид-во ЛКА, 2010. – 172 с.
6. **Добров Г.М.** Наука о науке / Г.М. Добров. – К. : Наук. думка, 1989. – 304 с.
7. **Жилінська О.І.** Науково-технічна діяльність у контексті самоорганізації : Монографія / О.І. Жилінська. – К. : Парламентське видавництво, 2010. – 552 с.
8. **Ткаченко О.К.** Методика наукових досліджень. Методичний посібник для студентів старших курсів спеціальності «фізика» / О.К. Ткаченко , В.Л. Рудніцький, А.В. Зіновчук. – Житомир. : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012.

Тривалість: 80 хвилин.

Місце проведення: відповідно до розкладу занять.

Матеріальне забезпечення: методична розробка для проведення семінарського заняття, підготовлені студентами (слухачами, курсантами) реферати та повідомлення, література, мультимедійний проектор (за необхідності).

Обговорено на засіданні кафедри ОПтаТЕБ
« 25 » серпня 2016 р.
Протокол № 1

Професор кафедри ОПтаТЕБ
д.держ.упр., професор

Древаль Ю.Д.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
КАФЕДРА ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА ТЕХНОГЕННО-ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Навчальна дисципліна «Методологія та організація наукових досліджень»

Модуль 2. Методика наукових досліджень

Семінар № 21, тема 15
Форми наукової продукції

План:

1. Форми висвітлення підсумків наукової роботи.
2. Особливості усної інформації про наукові результати.

Виховна мета:

Продовжувати формувати у майбутніх фахівців відчуття поваги до наукової діяльності та відповідальності за особисту участь у науково-дослідній роботі.

Навчальна мета:

Поглибити та закріпити знання щодо суті та різновидів форм висвітлення результатів науково-дослідної роботи.

Продовжити роботу над формуванням умінь та навичок науково-дослідної діяльності.

Навчально-методичні вказівки:

Перевірка готовності студентів та курсантів до заняття.

Обґрунтування мети та завдань заняття.

Постановка проблемного питання (Значення загальноприйнятих підходів до оформлення наукової продукції).

Опрацювання основних питань:

- обговорення питання щодо загострення проблеми формалізації та оприлюднення наукової продукції;

- тлумачення поняття «наукова продукція»;

- систематизація головних функцій публікації;

- аналіз наявних вимог до наукових публікацій, що вийшли друком у формі видань (на основі аналізу Державного стандарту України 3017-95 «Видання. Основні види. Терміни та визначення»);

- групування наукових результатів, виокремлення науково-дослідних та джерелознавчих видань;

- оприлюднення та закріплення знань щодо вимог до написання та підготовки до друку монографій, збірників наукових праць та тез доповідей;

- закріплення знань щодо основних вимог до видавничого оформлення наукового видання;

- детальний аналіз вимог до вихідних відомостей (з наголосом на інформації щодо індексу УДК та індексу ББК, а також на знакові охорони авторського права та міжнародному стандартному номері);

- надання змістовних характеристик поняттю «вихідні дані», обґрунтування важливості належного дотримання кожної з наведених характеристик даного поняття;

- оприлюднення та обговорення основних форм усної передачі інформації про наукові результати (акцентувавши увагу аудиторії на проведенні конференцій, дискусій та наукових дискусій).

Заслуховування та обговорення рефератів.

Формулювання висновків.

Надання та роз'яснення завдань на самостійну підготовку.

(Запитання та завдання для обговорення: Додаткове обґрунтування сутності послідовного, цілісного та вибіркового прийомів викладення наукового матеріалу; опрацювання загальних підходів до проблеми унормування синонімії в українській науково-технічній термінології; синонімічний аналіз термінів та понять, що застосовуються в магістерській дипломній роботі).

Тематика рефератів:

1. Основні вимоги до оформлення наукової продукції.
2. Особливості підготовки рецензії та анотації.
3. Алгоритм презентації тексту доповіді.

Література:

1. **Ковальчук В.В.** Основи наукових досліджень : навч. посіб. – 5-е вид / В. В. Ковальчук, Л. М. Моїсєєв. – К. : Професіонал, 2008. – 240 с.
2. **Колесников О.В.** Основи наукових досліджень : навч. посіб. ; 2-е вид., випр. та доп. / О. В. Колесников. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 144 с.
3. **Крушельницька О. В.** Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. / О. В. Крушельницька – К. : Кондор, 2006. – 206 с.
4. **Лисюк Г.М.** Основи наукових досліджень і технічної творчості : навч. посіб. / Г.М. Лисюк [та ін.] ; за ред. Г.М. Лисюк. – Х. : ХДУХТ, 2014. – 102 с.
5. **Маркова Л.А.** Наука на грани с ненаукой / Л.А. Маркова. – М. : Канон+, 2013. – 335 с.
6. **Мокін Б.І.** Методологія та організація наукових досліджень : навчальний посібник / Б.І.Мокін, О.Б.Мокін. – Вінниця : ВНТУ, 2014. – 180 с.

Тривалість: 80 хвилин.

Місце проведення: відповідно до розкладу занять.

Матеріальне забезпечення: методична розробка для проведення семінарського заняття, підготовлені студентами (слухачами, курсантами) реферати та повідомлення, література, мультимедійний проектор (за необхідності).

Обговорено на засіданні кафедри ОПтаТЕБ

« 25 » серпня 2016 р.

Протокол № 1

Професор кафедри ОПтаТЕБ
д.держ.упр., професор

Древаль Ю.Д.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
КАФЕДРА ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА ТЕХНОГЕННО-ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Навчальна дисципліна «Методологія та організація наукових досліджень»

Модуль 2. Методика наукових досліджень

Семінар № 22, тема 16
Патентні дослідження
(Авторське право і патентні дослідження)

План:

1. Характеристика авторського права.
2. Правові засади врегулювання авторського права та патентного права.
2. Творчість як сфера духовного виробництва.
2. Патентна діяльність.

Виховна мета:

Продовжувати формувати у майбутніх фахівців відчуття поваги до наукової діяльності та відповідальності за особисту участь у науково-дослідній роботі.

Навчальна мета:

Закріпити та додатково обґрунтувати отримані знання щодо сутності авторського права та особливостей патентних досліджень.

Продовжити роботу над формуванням умінь та навичок науково-дослідної діяльності.

Навчально-методичні вказівки:

Перевірка готовності студентів та курсантів до заняття.

Обґрунтування мети та завдань заняття.

Постановка проблемних питань (Власність і право; права науковців на володіння та розпорядження власною науковою продукцією).

Опрацювання основних питань:

- додаткове обговорення питання щодо державного регулювання науки та наукової діяльності;
- тлумачення положення щодо суб'єктів творчої діяльності;
- .....- робота з поняттями: аналіз авторського права в об'єктом розумінні та авторського права в суб'єктивному розумінні;
- аналіз зарубіжного досвіду формування та розвитку авторського права (на основі діяльності Всесвітньої організації інтелектуальної власності);
- систематизація знань щодо нормативно-правових засад регулювання авторського права (на основі аналізу відповідних статей Цивільного кодексу України та Закону України «Про авторське право у суміжні права»);
- обговорення питання щодо класифікації авторських прав;
- аналіз творчості як сфери духовного виробництва;
- порівняльний аналіз первинних та похідних суб'єктів авторського права;
- характеристика загальної проблематики патентного права та патентної діяльності;
- аналіз патентної діяльності на території України;
- наведення та обговорення авторського тлумачення проблематики «патентного тролінгу»;
- постановка та обговорення питання щодо міжнародних та національних стандартів в галузі промислової діяльності.

Заслуховування та обговорення рефератів.

Формулювання висновків.

Надання та роз'яснення завдань на самостійну підготовку.

(Запитання та завдання для обговорення: Систематизація основних нормативно-правових актів у сфері авторського права та патентного права; надання визначення поняттю «плагіат»; тлумачення понять «патент», «патентна система» та «патентна діяльність»).

Тематика рефератів:

1. Всесвітня організація інтелектуальної діяльності.
2. Зарубіжний досвід унормування авторського права.
3. Плагіат і його прояви.
4. Патентний тролінг.

Література:

1. Авторське право для бібліотекарів: Підручник / [пер. з англ. О. Васильєва]. – К. : ТОВ «ІММ «ФРАКСІМ», 2015. – 196 с.
2. **Андрощук Г. О.** Патентне право : правова охорона винаходів : навч. посібн. / Г.О.Андрощук, Л. І. Работягова. – К. : МАУП, 1999. – 216 с.
3. **Базилевич В. Д.** Інтелектуальна власність : підручник / В. Д. Базилевич. – К. : Знання, 2006. – 431 с.
4. **Кузнецов Ю.М.** Патентознавство та авторське право; Підручник / Ю.М. Кузнецов. – К: Кондор, 2005. – 428 с.
5. **Мікульонок І. О.** Інтелектуальна власність [Електроннийресурс] : навч. посіб. / І.О.Мікульонок. – 3-тє вид., переробл. І допов. – К. : НТУУ«КПІ», 2012. – 238 с.
6. **Мэггс П. Б.** Интеллектуальная собственность / П. Б. Мэггс, А. П. Сергеев ; [пер. с англ. Л.А. Нежинской]. – М. : Юрист, 2000. – 396 с.
7. **Сурмін Ю.П.** Майстерня вченого: Підручник для науковця / Ю.П. Сурмін. – К. : НМЦ «Консорціум з удосконалення менеджмент-освіти», 2006. – 302 с.

Тривалість: 80 хвилин.

Місце проведення: відповідно до розкладу занять.

Матеріальне забезпечення: методична розробка для проведення семінарського заняття, підготовлені студентами (слухачами, курсантами) реферати та повідомлення, література, мультимедійний проектор (за необхідності).

Обговорено на засіданні кафедри ОПтаТЕБ
«25» серпня 2016 р.
Протокол № 1

Професор кафедри ОПтаТЕБ
д.держ.упр., професор

Древаль Ю.Д.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
КАФЕДРА ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА ТЕХНОГЕННО-ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Навчальна дисципліна «Методологія та організація наукових досліджень»

Модуль 2. Методика наукових досліджень

Семінар № 23-24, тема 17
Ефективність наукових досліджень

План:

1. Діяльність зарубіжних наукових центрів.
2. Наукометрія як засіб вимірювання ефективності наукових досліджень.
3. Міжнародні системи цитування.
4. Наукове відкриття і науковий винахід.

Виховна мета:

Продовжувати формувати у майбутніх фахівців відчуття поваги до наукової діяльності та відповідальності за особисту участь у науково-дослідній роботі.

Навчальна мета:

Закріпити отримані знання щодо сутності та засобів вимірювання ефективності наукових досліджень.

Охарактеризувати сутність винахідництва та винаходу.

Продовжити роботу над формуванням умінь та навичок науково-дослідної діяльності.

Навчально-методичні вказівки:

Перевірка готовності студентів та курсантів до заняття.

Обґрунтування мети та завдань заняття.

Постановка проблемного питання (Аналіз та обговорення висловлювання Дж. Бернара: «Немає нічого безглуздішого, ніж думати, що число наукових публікацій є мірою таланту, чи хоч би корисливості вченого»).

Опрацювання основних питань:

- обговорення проблематики посилення загальної уваги до проблеми визначення критеріїв ефективності наукових досліджень;
- ознайомлення з творчою спадщиною «піонерів бібліометрії» (на прикладі творчості Е. Бугнера та Ф. Галтона);
- загальна характеристика наукових центрів, до предмета відання яких відноситься питання визначення критеріїв наукової діяльності;
- ознайомлення з нормативно-правовою базою, на основі якої здійснюються вимірювання наукової діяльності українських науковців (на основі детального опрацювання наказів МОН України);
- характеристика новітніх методик вимірювання наукових результатів;
- аналіз індексу «Web of Science»;
- детальний аналіз індексу «Scopus», ознайомлення з класифікацією, розподілом регіонів, базовими критеріями оцінювання та наукометричним апаратом даного індексу;
- тлумачення суті та значення наукового відкриття;
- ознайомлення з українською системою виявлення та реєстрації наукових відкриттів (на основі діяльності Державного комітету України у справах винаходів та відкриттів);
- обговорення питання щодо сутності винахідництва (з прикінцевим завданням щодо суті винаходу).

Заслуховування та обговорення рефератів.

Формулювання висновків.

Надання та роз'яснення завдань на самостійну підготовку.

(Запитання та завдання для обговорення: Проведення пошукової роботи у питанні щодо основних проблем наукометрії; визначення позитивних та проблемних якостей одного з індексів вимірювання ефективності наукового дослідження; проведення порівняльного аналізу наукового відкриття та винаходу; систематизація винаходів та відкриттів у сфері охорони праці).

Тематика рефератів:

1. Поява та розвиток наукометрії.
2. База даних Web of Science.
3. База даних Scopus.
4. Міжнародний стандартний серійний номер ISSN.
5. Винахідництво як творчий процес.

Література:

1. **Дубровіна Л.А.** Матеріали щодо тенденцій світової науки в галузі оцінювання ефективності діяльності наукових інститутів, підрозділів, окремих учених і дискусії в гуманітарній науці. Аналітична доповідь / Л.А. Дубровіна. – К. : НАН України, 2014.
2. **Налимов В.В.** Наукометрия. Изучение развития науки как информационного процесса / В.В. Налимов, З.М. Мульченко. – М. : Наука, 1962. – 192 с.
3. Основы науковедения / ред. Н. Стефанов, Н. Яхиел, Я. Фаркаш и др. – М. : Наука, 1985. – 431 с.
4. **Попович О.С.** Науково-технологічна та інноваційна політика: основні механізми формування та реалізації / О.С. Попович ; ред. Б.А. Маліцький. – К. : Фенікс, 2005. – 226 с.

Тривалість: 80 хвилин.

Місце проведення: відповідно до розкладу занять.

Матеріальне забезпечення: методична розробка для проведення семінарського заняття, підготовлені студентами (слухачами, курсантами) реферати та повідомлення, література, мультимедійний проектор (за необхідності).

Обговорено на засіданні кафедри ОПтаТЕБ

« 25 » серпня 2016 р.

Протокол № 1

Професор кафедри ОПтаТЕБ
д.держ.упр., професор

Древаль Ю.Д.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
КАФЕДРА ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА ТЕХНОГЕННО-ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Навчальна дисципліна «Методологія та організація наукових досліджень»

Модуль 2. Методика наукових досліджень

Семінар № 25-26, тема 18
Оформлення результатів наукових досліджень

План:

1. Структура наукового твору.
2. Загальні правила цитування.
3. Загальні правила посилання на використані джерела.
4. Загальні правила оформлення списку використаних джерел.

Виховна мета:

Продовжувати формувати у майбутніх фахівців відчуття поваги до наукової діяльності та відповідальності за особисту участь у науково-дослідній роботі.

Навчальна мета:

Продовжити роботу над формуванням та поглибленням знань студентів щодо особливостей оформлення результатів наукових досліджень.

Сприяти вдосконаленню умінь та навичок науково-дослідної діяльності.

Навчально-методичні вказівки:

Перевірка готовності студентів та курсантів до заняття.

Обґрунтування мети та завдань заняття.

Постановка проблемного питання (Проблематика доцільності скорочень у науковій роботі).

Опрацювання основних питань:

- обговорення питання щодо особливостей завершального етапу наукового дослідження;
- тлумачення терміну «публікація» (з наголосом на важливості дотримання деяких вимог та правил);
- групування вимог, які надаються до наукового результату (з обов'язковим виділенням актуальності, новизни, достовірності точності, однозначності формулювань та практичної значущості);
- обговорення та вияснення питання щодо залежності обсягу основного тексту від обраної форми публікації;
- поглиблення вже отриманих на попередніх заняттях знань щодо суті та особливостей структурування наукового дослідження;
- обговорення питання щодо оформлення основних частин науково-дослідної роботи;
- опрацювання питання щодо правил оформлення таблиць та ілюстрацій (на основі заздалегідь підготовленого матеріалу, який стосується магістерської дипломної роботи, для чого пропонується назва однієї з таблиць на вибір: «Рівень травматизму в країні, галузі та на даному об'єкті» або «Масштаби травматизму »).
- опрацювання питання щодо загальних вимог до цитування (для прикладі пропонується скористатися цитатами, які наводяться у магістерській дипломній роботі);
- опрацювання питання щодо загальних правил посилання на використані джерела (для прикладу пропонується навести декілька посилань з магістерської дипломної роботи).

Заслуховування та обговорення рефератів.

Формулювання висновків.

Надання та роз'яснення завдань на самостійну підготовку.

(Запитання та завдання для обговорення: Проведення додаткової пошукової роботи у питанні щодо обґрунтування необхідності дотримання правил при оформленні науково-дослідної роботи; узгоджуючи отримані знання з проблематикою власної науково-дослідної роботи, проаналізувати власне оформлення магістерської дипломної роботи).

Тематика рефератів:

1. Науковий результат
2. Загальні правила визначення та наведення умовних скорочень.
3. Оформлення таблиць та ілюстрацій.
4. Поняття бібліографії.
5. Джерела та література.
6. Наукова література та фахова література.
7. Приклади оформлення бібліографічного списку джерел.

Література:

1. **Зосимов А.М.** Дисертаційні помилки: монографія / А.М. Зосимов, В.П. Голік ; 4-е вид., доп. і випр. – Х. : ІНЖЕК, 2009. – 264 с.
2. **Кузин Ф.А.** Кандидатская диссертация. Методика написання, правила оформлення и порядок защиты. Практическое пособие для аспирантов и соискателей ученой степени. -2-е изд. - М.: "Ось-89", 1997. - 208 с.
3. **Петровський П.М.** Методологія наукового дослідження в галузі державного управління: навч. посіб. / П.М. Петровський; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Львів. регіон. ін-т держ. упр. – Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2015. – 237 с.
4. **Скаткин М.Н.** Методология и методика научного исследования / М. Н. Скаткин. – М. : Просвещение, 1986. – 189 с.
5. **Толочко С.В.** Технічно-професійна мова в інженерній діяльності: підруч./ С.В. Толочко, О.В. Зазимко, М.М. Бондар. – Ніжин : ТОВ «Видавництво «Аспект-Поліграф», 2014. – 728 с.
6. **Шейко В.М.** Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник. – 3-тє вид., стер. / В. М. Шейко, Н. М. Кушнарєнко – К. : Знання-Прес, 2003. – 295 с.

Тривалість: 80 хвилин.

Місце проведення: відповідно до розкладу занять.

Матеріальне забезпечення: методична розробка для проведення семінарського заняття, підготовлені студентами (слухачами, курсантами) реферати та повідомлення, література, мультимедійний проєктор (за необхідності).

Обговорено на засіданні кафедри ОПтаТЕБ

« 25 » серпня 2016 р.

Протокол № 1

Професор кафедри ОПтаТЕБ
д.держ.упр., професор

Древаль Ю.Д.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
КАФЕДРА ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА ТЕХНОГЕННО-ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Навчальна дисципліна «Методологія та організація наукових досліджень»

Модуль 2. Методика наукових досліджень

Семинар № 27-28, тема 19

Особливості оформлення магістерської дипломної роботи
(у формі проведення «Круглого столу» з однойменною назвою)

План «Круглого столу»:

1. Магістерський рівень вищої освіти: загальна характеристика.
2. Магістерська робота: загальна характеристика.
3. Загальні вимоги до підготовки та написання магістерської роботи.
4. Структурування магістерської роботи.
5. Загальні вимоги до оформлення магістерської роботи.

Виховна мета:

Продовжувати формувати у майбутніх фахівців відчуття поваги до наукової діяльності та відповідальності за особисту участь у науково-дослідній роботі.

Навчальна мета:

Закріпити отримані знання щодо особливостей оформлення результатів наукових досліджень.

Поглибити знання щодо суті та основних підходів до оформлення магістерської дипломної роботи.

Сприяти вдосконаленню умінь та навичок науково-дослідної діяльності.

Навчально-методичні вказівки:

Перевірка готовності студентів та курсантів до заняття.

Обґрунтування мети та завдань заняття.

Постановка проблемного питання (Науковий зміст магістерської дипломної роботи).

Опрацювання основного питання: «Підготовка та проведення круглого столу з однойменною назвою».

- заслуховування та обговорення рефератів (перелік рефератів наведено нижче);
- обговорення основних питань (на основі заздалегідь опрацьованого питання, яке полягає в підходах до оформлення магістерської дипломної роботи кожного студента);
- вияснення основних позитивних якостей та прорахунків в оформленні магістерської дипломної роботи;

- «робота над помилками»;

- формулювання висновків

Формулювання висновків.

Надання та роз'яснення завдань на самостійну підготовку (яка концентрується в двох напрямках: 1) Підготовка до іспиту з навчальної дисципліни «МОНД» та державного іспиту; 2) Вдосконалення тексту та оформлення магістерської дипломної роботи»).

Тематика рефератів:

1. Наукова компонента освітньо-наукової програми магістра.
2. Визначення актуальності магістерської роботи.
3. Формулювання мети і завдання науково-дослідної роботи у рамках магістерської роботи.
4. Застосування методів у магістерському дослідженні.
5. Об'єкт і предмет магістерського дослідження.
6. Формулювання наукового результату (у рамках магістерської роботи).
7. Презентація захисту магістерської роботи.

Література:

1. ДСТУ 3008-95. Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення. – К. : Держстандарт України, 1995. – 86 с.
2. **Зосимов А.М.** Дисертаційні помилки: монографія / А.М. Зосимов, В.П. Голік ; 4-е вид., доп. і випр. – Х. : ІНЖЕК, 2009. – 264 с.
3. Методичні рекомендації з виконання магістерської роботи за освітньо-кваліфікаційним рівнем «магістр» за спеціальністю 8.17020201 «Охорона праці у сфері цивільного захисту» / Розробники: Ю.Д. Древаль, А.І. Морозов, В.М. Стрілець, – Х. : НУЦЗУ, 2015. – 33 с.
4. **Партико З.В.** Що захищаємо: дисертації в цілому чи лише положення для захисту? / З.В. Партико // Бюлетень вищої атестаційної комісії України. - 2009. - № 2. - С. 19-24.
5. **Петровський П.М.** Методологія наукового дослідження в галузі державного управління: навч. посіб. / П.М. Петровський; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Львів. регіон. ін-т держ. упр. – Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2015. – 237 с.

Тривалість: 80 хвилин.

Місце проведення: відповідно до розкладу занять.

Матеріальне забезпечення: методична розробка для проведення семінарського заняття, підготовлені студентами (слухачами, курсантами) реферати та повідомлення, література, мультимедійний проектор (за необхідності).

Обговорено на засіданні кафедри ОПтаТЕБ
« 25 » серпня 2016 р.
Протокол № 1

Професор кафедри ОПтаТЕБ
д.держ.упр., професор

Древаль Ю.Д.